

Jaarverslag 2016 GRID Grafisch Museum Groningen

Woord vooraf

2016 was voor GRID het eerste volle kalenderjaar op de nieuwe locatie aan de Sint Jansstraat. In oktober mochten we daar de 10.000-ste bezoeker sinds de opening (oktober 2015) ontvangen, een jonge Duitse vrouw, met haar gezin op vakantie in de stad. Een feestelijk hoogtepunt.

Het jaar kende echter ook dieptepunten. Na de afwijzing van onze subsidieaanvraag voor de Cultuurnota 2017-2020 door gemeente en provincie, ging het museum door een turbulent derde en vierde kwartaal. Keerpunt was het constructief overleg dat met beide overheden tot stand kwam. Gezamenlijk zijn we daarin gekomen tot een aantal duidelijke doelen, criteria en afspraken. Daarmee konden we uiteindelijk in aanmerking komen voor incidentele subsidies van zowel gemeente als provincie.

We zijn verheugd dat we de ingezette ontwikkeling tot een interactief erfgoedmuseum kunnen voortzetten. Een museum dat, mede vanwege de persoonlijke benadering door onze vrijwilligers, een breed publiek aanspreekt. GRID heeft 2016 afgesloten met 9228 bezoekers op de teller, een verdubbeling van het aantal bezoekers op de oude locatie.

Bestuur Stichting Grafisch Museum Groningen

Begin 2016 vonden er een aantal bestuurswisseling plaats:

Afgetreden m.i.v. 1 januari 2016 zijn Gaby Poell, voorzitter en Koos Staal, lid. Bea Ekamper (lid) volgde Gaby Poell als voorzitter op.

Samenstelling bestuur 2016

Bea Ekamper, voorzitter

Camara vd Spoel, secretaris

Pieter Fennema, penningmeester

Guus Klaas, lid

Frank Wamsteker, lid (vanaf tweede kwartaal 2016)

In de loop van 2016 gingen we op zoek naar een nieuwe penningmeester. Kandidaat Hugo Klomp heeft een half jaar meegelopen met Pieter Fennema en zal in 2017 officieel aantreden.

Stichting Beheer Rabenhauptstraat – Geert Christians

Ondanks verkoop van het pand aan de Rabenhauptstraat bleef deze stichting nog in leven. Eind 2016, na de financiële afsluiting van het project verhuizing en transitie is de Stichting Beheer Rabenhauptstraat opgeheven.

Het bestuur vergadert maandelijks, de directeur neemt deel aan deze vergaderingen.

Bestuur en directie werken volgens de Code Cultural Governance. Hiertoe zijn in 2015 nieuwe statuten opgesteld en een directiestatuut, waarin de verantwoordelijkheden van directie en bestuur zijn vastgelegd.

Een nieuw museum – het eerste volle kalenderjaar

In 2015 is GRID verhuisd en is de transitie ingezet naar een interactief erfgoedmuseum. Om een ander museum te worden zijn een nieuwe verhuizing en een nieuw uiterlijk niet voldoende. Het museum moest van een instelling voor en door drukkers een instelling worden voor een breed publiek. En dat vroeg om inhoudelijke veranderingen, versterking op het gebied van personeel en organisatie en op het vlak van communicatie en PR. In 2016 is er, behalve aan het afmaken van de verbouwing en inrichting, dan ook veel aandacht uitgegaan naar Personeel en Organisatie. Ook is er veel geïnvesteerd in de samenwerking met andere partijen en het verder op orde krijgen van de financiën. Vanaf 2017 kan de volle aandacht uitgaan naar communicatie en PR en naar de inhoudelijke deelprojecten, zoals De Verhalen van Grafisch Groningen en JongTalent@GRID.

Collectie

In 2016 zijn we voortgegaan met het verder ordenen en beschrijven van de collectie. Een klus die we met een klein team van vrijwilligers moeten klaren. Deze vrijwilligers zijn ook aan de slag gegaan met de administratie van bruiklenen en schenkingen. Deze is nu goed georganiseerd.

GRID is vanwege de beperkte depotruimte voorlopig terughoudend met het aanvaarden van nieuwe collectiestukken. Wel konden we een aantal schenkingen van klein formaat accepteren en aan de collectie toevoegen. Meteen gepresenteerd werden de volgende aanwinsten:

- Jesus Morentiín, alias Bunkertype, The New Call – 10 prenten geïnspireerd op The Next Call van H. N. Werkman (schenking van de kunstenaar).
- Het zinken boek, Huug Pleysier (langdurige bruikleen Groninger Museum).

GRID doet mee aan het project Digitalisering Erfgoed Collectie Groningen. De eerste tien gefotografeerde en beschreven objecten van GRID fungeerden in de pilot-fase als voorbeeld. We willen doorgaan met het ontsluiten van onze collectie via dit digitale museum en dienen daarvoor op advies van Erfgoedpartners/Museumhuis in 2017 een aanvullende aanvraag in bij het Prins Bernhard Cultuurfonds, die het project steunt.

Verfijnen inrichting gebouw

Ook na een grondige verbouwing blijft er nog wel wat te doen.

In 2016 hebben we de winkel verder ingericht. In de binderij en de drukkerij zijn de werkbanken geoptimaliseerd, zodat de zaal medewerkers beter uit de voeten kunnen tijdens demonstraties en het verrichten van kleine opdrachten. Aandachtspunten vormen de trapliften, de verwarming en de klimaatbeheersing.

Personeel en Organisatie/bedrijfsvoering

In 2015 ging de formatie van 0,5 naar 1,5 fte. De directeur kreeg een volledige baan. Daarnaast was er een freelance medewerker voor het opzetten van de bedrijfsvoering (0,5 fte). 1 juli 2016 is de medewerker bedrijfsvoering opgevolgd door een coördinator vrijwilligers.

Door de extra formatie, met naast de directeur (1 fte) een medewerker bedrijfsvoering (0,5 fte) konden we zaken als kasstromen, afhandeling facturen en boekingen verder op orde krijgen. Deze processen zijn goed geborgd in de organisatie en worden inmiddels verricht door capabele vrijwilligers en gemonitord door de directeur en de penningmeester. 1 juli kwam er een nieuwe coördinator, die zich vooral is gaan richten op de begeleiding en aansturing van de vrijwilligers – het kapitaal van onze organisatie. Zij heeft een start gemaakt met het opzetten van een personeels- en scholingsplan.

In 2016 hebben we meer stroomlijning in de organisatie gebracht door teams samen te stellen en een heldere verdeling van werkzaamheden te realiseren. Dat we met weekroosters zijn gaan werken en ieder team een eigen aanspreekpunt heeft, helpt daarbij goed.

Op 1 januari 2016 waren er 52 vrijwilligers actief in het museum.

Op 31 december 2016 waren dat er 60. Afgelopen jaar hebben we afscheid moeten nemen van tien vrijwilligers. Een van hen is helaas overleden, twee gingen 'nu écht' met pensioen, zes kregen een betaalde baan en één vrijwilliger moest vanwege privéomstandigheden het werken bij GRID staken. Er kwamen echter maar liefst achttien nieuwe vrijwilligers bij: een roostermaker, een medewerker marketing, een medewerker bibliotheek en collectie, vijf baliemedewerkers, vier zaalmedewerkers en zes activiteitenbegeleiders. Een lastig te vervullen post is die van medewerker Communicatie en PR. Tot twee keer toe had een geschikte kandidaat binnen afzienbare tijd betaald werk.

GRID is sinds 2015 Erkend Leerbedrijf. In 2016 liepen drie studenten van de opleiding Bloem & Styling (ROC Terra) en een student van Academie Minerva stage bij GRID. Regelmatig boden we leerlingen uit het VO de gelegenheid voor een korte maatschappelijke stage (gemiddeld één per maand).

We trokken in 2016 weer een paar jonge mensen aan voor onze organisatie en besteedden veel aandacht aan kennisoverdracht. Ook dit jaar vonden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hun draai in GRID. Het ging daarbij om mensen met een stoornis op het autistisch spectrum en mensen in de herstelfase van een burn-out en depressie.

PR en Communicatie

Het blijft voor een klein museum als GRID een uitdagende opgave om met weinig financiële middelen voldoende publiciteit te genereren. We participeerden daarom ook dit jaar weer graag in de initiatieven van Marketing Groningen en de gezamenlijke Groningse musea en maakten het museum zichtbaar tijdens Groningse en landelijke evenementen (zie hieronder). Op eigen kracht realiseerden we:

- Een nieuwe algemene folder, drietalig (Nederlands, Engels en Duits), die verspreid is in de drie noordelijke provincies (hotels, campings, vakantieparken, VVV's, culturele instellingen enzovoorts – ruim 1000 adressen);
- Een marketingplan voor de zakelijke markt.

De exposities en activiteiten van GRID werden besproken in de regionale pers en ook onze acties voor het behoud van de structurele subsidie bleven niet onopgemerkt.

Aanbod

In 2016 organiseerden we drie hoofdexposities, twee kleinere exposities en een wekelijks activiteitenaanbod.

Exposities

16 oktober 2015 tot en met 17 januari 2016: *The Next Call. H.N. Werkman en de internationale avant-garde.*

De expositie vond plaats in het kader van het Werkmanjaar 2015. Peter Jordens (voorzitter Stichting de Ploeg) trad op als adviseur. Voor deze expositie konden we beschikken over vele bruiklenen uit privécollecties en uit de collecties van Nederlandse en buitenlandse musea. Bij de tentoonstelling verscheen het eerste GRID magazine, gedrukt op de risograaf. Het laatste weekend was er een lezing van de Spaanse kunstenaar Bunkertype.

30 januari t/m 3 april 2016: *Gecoverd. 40 jaar Noorderbreedte.*

Noorderbreedte, het eigenzinnige tijdschrift over landschap en leefomgeving in Noord-Nederland, beleefde in 2016 zijn veertigste jaargang. De eerbiedwaardige traditie die Noorderbreedte heeft op het gebied van grafische vormgeving, werd zichtbaar in GRID. In samenwerking met Noorderbreedte en met medewerking van ruim tien Nederlandse grafisch ontwerpers. Opening door Auke van der Woud, emeritus hoogleraar RuG.

16 april t/m 18 september 2016: *Wie is er bang voor zwart en wit?*

Grafiek van twaalf Nederlandse kunstenaars, samengesteld door Reinder Homan, docent Klassieke Academie. De expositie vond plaats in het kader van *De Klassieke Salon*. Opening door Marijn Schapelhouman (Rijksprentenkabinet Amsterdam)

1 oktober 2016 t/m 5 februari 2017: *Ode aan lino*

Acht kunstenaars brachten een ode aan de linosnede, een techniek die we allemaal wel eens hebben beoefend. Maar die tot onvermoede en spectaculaire resultaten kan leiden. In samenwerking met Atelier Open (Amsterdam) en met steun van Forbo Krommenie. Tijdens de tentoonstellingsperiode vond tevens de eerste editie plaats van de scholierenwedstijd *Ode aan lino*.

5 oktober t/m 13 november 2016: *Het huis van kat en muis*

Vierentwintig noordelijke illustratoren en de Groningse kinderboekenschrijver Tjibbe Veldkamp maakten het zoekboek *Het huis van kat en muis*. Alle prenten waren te zien tijdens een speurtoontentoonstelling in GRID. In samenwerking met de VOIC.

20 november 2016 t/m 5 februari 2017: *Nieuwe binding*

Expositie met het werk van vijftien noordelijke boekkunstenaars, met als openingsevenement De dag van de boekkunst, tevens de lancering van het Boekkunstnetwerk. Opening door Paul van de Capelleveen (Koninklijke Bibliotheek Den Haag)
In samenwerking met het Boekkunstnetwerk.

Activiteiten

In 2016 organiseerden we een activiteitenprogramma, met workshops op zaterdag (volwassenen) en zondag (kinderen en gezinnen) en dagelijkse activiteiten voor kinderen in de schoolvakanties

Samen met Vrijdag organiseerden we de lezingenserie *Druk, druk, druk...* met vier lezingen over kunstenaarsboeken.

De (korte) activiteiten in GRID tijdens de weekenden, de schoolvakanties en op aanvraag sluiten nauw aan bij de presentatie van de vaste collectie en de exposities en maken van het bezoek aan het museum een totaalervaring.

Educatie

In 2016 ontvingen we in GRID 1880 scholieren voor een rondleiding door de erfgoedcollectie, met aansluitend een workshop in een grafische techniek. Het ging om leerlingen uit het basisonderwijs tot en met studenten MBO en HBO. We hebben een start gemaakt met een verdiepingsslag in ons educatief aanbod, zodat er een nauwere aansluiting is tussen het bezoek aan de erfgoedpresentatie, de praktische workshop en de thema's en technieken die tijdens de lessen op school worden behandeld.

En verder...

Nam GRID in 2016 deel aan

1. Poëziemarathon
2. De Nationale Museumweek
3. Delfsail (stand op het Duurzaamheidsplein)
4. Noorderzon (ROTOR)
5. KEI-week
6. Open Monumentendag
7. Oktobermaand Kindermaand
8. Kinderboekenweek
9. Dag van de Groninger Geschiedenis

Samenwerking

De ligging in de binnenstad biedt nieuwe mogelijkheden tot samenwerking. Met Kunstencentrum Vrijdag zijn afspraken gemaakt over het activiteitenaanbod. GRID biedt workshops (geïntegreerd in een rondleiding en museumbezoek), en verwijst voor verdieping naar de cursussen van Vrijdag. Deze handelwijze geldt overigens ook richting het Grafisch Centrum. GRID is zelf gestopt met het aanbieden van cursussen. Voor arrangementen met horeca wordt samengewerkt met het Feithuis. Daarnaast werden de mogelijkheden verkend tot samenwerking met de vier andere musea in de stad, Erfgoedpartners/Museumhuis, de Synagoge, Verhalen van Groningen, Marketing Groningen, Minerva, de Martinikerk.

Met Vrijdag hebben we in 2016 een lezingencyclus over kunstenaarsboeken georganiseerd. Voor het project Nieuwe Binding werkten we samen met het netwerk van noordelijke boekkunstenaars en het Grafisch Centrum. De expositie *Gecoverd. 40 jaar Nooderbreedte* maakten we samen met Stichting Noorderbreedte, de expositie *Wie is er bang voor zwart en wit* met de Klassieke Academie, de kindertentoonstelling *Het huis van Kat en Muis* met de VOIC. Andere vruchtbare contacten waren en zijn er met: de

vier andere musea in de stad, Erfgoedpartners, Groninger Archieven, de Synagoge, Rijksuniversiteit Groningen, Verhalen van Groningen, Marketing Groningen, HOLT, Knetterijs, Philip Elchers, SLAG.

Met een aantal instellingen hebben we contact gelegd dat we in 2017 verder willen concretiseren: Martinikerk, Pictura, ABK Minerva, Noorderpoort, FabLab, Hanzehogeschool.

Financiën en subsidies

In 2016 is veel aandacht uitgegaan naar het verder op orde krijgen van de financiën. Het project Verhuizing en transitie werd financieel afgerond en verantwoord richting subsidiegevers. We hebben toegewerkt naar een realistische begroting en een goede monitoring daarop. In 2017 kunnen we hiervan optimaal gebruik gaan maken.

Eind 2015 diende GRID de aanvraag in voor de Cultuurnota 2017-2020. De aanvraag werd door de Kunstraad positief beoordeeld en leidde tot een advies aan de gemeente en de provincie om GRID jaarlijks te steunen met € 40.000 respectievelijk € 30.000. Gemeente en provincie hebben dat advies niet opgevolgd. Met ontberen van structurele subsidie zou het museum fors interen op het eigen vermogen. De toekomst van GRID stond op het spel. Bestuur, directie en medewerkers hebben zich op allerlei manieren ingespannen om het tij te keren. Op gemeentelijk niveau hebben we de inspraakmogelijkheden benut en bij de Provincie is bezwaar aangetekend. Het bezwaar is door de Commissie Rechtsbescherming gegrond verklaard. In het najaar is er constructief overleg geweest met beide overheden. Gezamenlijk zijn we daarin gekomen tot een aantal duidelijke doelen, criteria en afspraken. Daarmee konden we uiteindelijk in aanmerking komen voor incidentele subsidies van zowel gemeente als provincie:

- gemeente - € 20.000, jaarlijks aan te vragen (inmiddels toegezegd voor 2017);
- provincie € 17.000 – na positieve evaluatie van het jaar 2017 wordt dit bedrag ook voor de jaren 2018-2020 gereserveerd.

GRID is in 2016 actief op zoek gegaan naar nieuwe inkomstenbronnen:

- De winkel van GRID draait goed. We zijn in 2016 voorzichtig begonnen met de verkoop van grafische kunst.
- Er is een marketingplan opgesteld voor de zakelijke markt, die we actiever dan voorheen benaderen;
- In ontwikkeling is een bedrijfsmodel voor de exploitatie van de risograaf

Bezoekersaantallen

GRID ontving in 2016 **in totaal 9228** bezoekers.:

Vol tarief	1246
Museumkaart	3655
Basisschool	355
Voortgezet	243
Korting	933
Scholieren (educatie)	1880
Gratis entree	916

Daarnaast bereikten me de deelname aan Noorderzon 275 kinderen en met de deelname aan de KEI 175 studenten. Naar het Duurzaamheidsplein Delfsail kwamen rond de 1200 scholieren. Een groot deel daarvan bezocht de stand van GRID.

Samenvatting jaarcijfers 2016

Beknopte jaarrekening 2016 Stichting Grafisch Museum GRID te Groningen

balans 31-12-2016					
	31-12-2015	31-12-2016		31-12-2015	31-12-2016
<i>inventaris</i>		p.m.	eigen vermogen	205.691	180.219 *
<i>vorderingen</i>			<i>kortlopende schulden</i>		
debiteuren	3.716	4.366	schulden leveranciers en handelskredieten	30.448	6.766
belastingvorderingen	55.122	975	belastingen en premies soc. Verzekeringen	1.232	
overige vorderingen	102.500	7.500	overige schulden	80.513	27.560 **
<i>liquide middelen</i>	156.546	201.704			
Totaal Activa	317.884	214.545	Totaal Passiva	317.884	214.545

resultatenrekening 2016					
<i>Baten</i>			<i>Lasten</i>		
netto omzet	58.162		kostprijs van de omzet		4.604
subsidiebaten	48.500		<i>personeelskosten</i>		
giften en baten fondsenwerving	65.563		lonen en salarissen	40.212	
			sociale lasten	6.712	
			andere personeelskosten	19.240	***
					66.164
			<i>overige bedrijfskosten</i>		
			huisvestingskosten	75.991	****
			exploitatiekosten	17.503	
			verkoopkosten	6.399	
			kantoorkosten	7.788	
			algemene kosten	18.673	*****
					126.354
som exploitatiebaten		172.225	som exploitatielasten		197.122
			operationeel resultaat na belastingen		-24.897
			financiële baten en lasten		-574
			resultaat		-25.471

Toelichting

* mutaties eigen vermogen	
stand op 31-12-2015	205.691
af: resultaat 2016	-25.471
stand op 31-12-2016	180.219
** waarvan € 24.500 vooruitontvangen subsidies	
*** betreft vnl. uitzendkrachten	
**** waarvan € 6.500 nagekomen kosten verhuizing	
***** waarvan € 6.300 nagekomen kosten omzetbelasting	

Pag 1

Ondertekend voor akkoord:

B.A. Ekamper
(voorzitter)

H. Klomp
(penningmeester)